

N°. 18.

Seftdeenā, 1. (13.) Mai

1871.

Maksa par gabdu 1 rubl.

R a h d i t a j s.

Češšemes sīnas. No Rihgas: Keisera manifeste, — pabr skohlu pr. akleem, — pabr jaunu mahžitaju un semtohpibas israhdišchanu.

Ahrsemmes sīnas. No Pošenes: pabr laupitajeem. No Minchenes: pahwesta nemaldibas bansta prettineeki. No Franzijas: pabr dumpoščanošs. No Florenzes: spredums pabr pahwesta dšhwi Rohmā. No Rohmas: pahwesta draudšiba ar Frantscheem. No Alšhires: arri tē dumpojahs. No Rihnas: Rihnas walbi paveble.

Saunalahs sīnas.

Dseesnu rohta jaunlekeem un wihrem. Par tšhigganeem. Pateiziba. Naudas tirkus.

Čeelikkumā. Rā weens us dampfugges gribbeja tilt. Tšhiggans. Smeeklu stahstinsch.

Češšemes sīnas.

No Rihgas. Augsta Kunga un Keisera Wišs-augstaka pawehlešchana jeb manifeste, kas nupat isdohta, stann tā: „Mehs Aleksanders tas Dhtrais, Wiššas Kreewusemmes Keisers un Patwalbineeks, Pohku-semmes Kebninsch, Pīnanu-semmes Čeelfirsts ic. ic. ic. darram sīnamu:

Tai 27tā April irr Mufšu mihta weddekla, Besarewna un Čeelfirstene Maria Feodorowna, Mufšu mihta Dehla, Krohnamantineeka Besarewitscha Gafpašča dšemdejuse puifenu, Mufšu dehla dehlu un Wīnanu Keiseriskas Augstibas dehlu, kas to wahrdu Georg dabujis. — Šcho Mufšu Keiseriska namma pawaitroschanu Mehš faemmam no Augsta Deewa rohlahm kā jaunu swebtibu, kas pabr Mufšu walsti isleeta un to faweem ustizameem pawalstneekem sīnamu darridami, drohšchi zerram, ka wīnai wiffi lihds ar Mums firsnigi Deewu speeluhgs, lai tam

Jaunpeedsimmufšam peeschkir laimigu augumu un labklahšchanu. Mehš pawehlam, wiffšas leetās, kur peenahlahs, rakstōs un wahrdōs šcho mufšu dehla dehlu, to jaun peedsimmufschu Čeelfirstu faukt par Keiserisku Augstibu.“ — Šchi manifeste isdohta Barskoje-Selo pilli, 27tā April, pehz Kristus peedsimschanas 1871 un mufšu waldischanas septiņpadesmitā gaddā. — Appatsch pirmajeem raksteem Augstais Keisers ar sawu rohtu parastšijees Aleksanders.“

No Rihgas. Daschi zilwezibas draugi atradduschi, ka Rihgā, lai gan dauds labbas eeriktes un wiffšas derrigas skohlas jau irr fagahdatas, ka arri mehmeem sawa skohla fenn jau irr, bet akleem wehl trubft, kur tee warr to eemahzitees, zaur to sawu subru gruhstu mufschu atweeglinahst un no behdigas ubbagoschanas isglahbtees. Tad nu kahds kungs zaur awišeem usaižina wiffšus zilweku draugus, lai ar sawahm dahwanahm palihds par to gahdah, ka tahdu skohlu preeksch Baltijas gubernijahm warretu fagahdah. Kahda jauna dahma tē Rihgā pirma pabr schahdu skohlu effoht fahkuse runnahst un ta patte arr apnehmusehs pee schahdas skohlas buht par skohlmeistereni. Šchai jaunai dahmai zitti labširdigi zilweki sneegusechi tahdu palihdsibu, ka ta warrejuse ahrsemme us tahdu ammatu gruntigi fataisitees un jau par kahdeem mehnescheem ta no turrenes warroht pahnahst un to ammatu usnemt.

— Par mahžitaju pee Aleksandera-lohpšchanas namma (Alexandershöhe) basnizas Rihgas Rahte irr iswehlejuse to mahžitaju Fromm.

— Pahr to semmfohpibas israhdischanu taggad të daudj teef runnahts un gahdahts. Arri waldischanas un dselsu-zekku waldischanas un fuggu turretaji fawu peepalibdsibu pee tabs apsohlijufchi un prohti: waldischana no tahm prezzehm, fo no ahrsemehm us israhdischanu eeweddihs un ne wehlat là pa mehnesi pehz israhdischanas atfal isweddihs, nenemfchoht nekahdu munitu. Arri pilsfehias waldischana pahr tabdahm eewestahm mantahm nenemfchoht to dalku, kas wiinnai peenahfahs. Dselsu-zekku beedribas eeweddahm prezzehm atlaidifchoht 30 prozentes no wedduma-makfas un dampfuggi, kas nahf no ahrsemmes un Widd- un Kursemmes ohtahm, treschu dalku atlaidifchoht, bet no Pehterburgas nahf-dami dampfuggi pa pufs maksu weddischoht prezzi un wiinnu waddonus. — Arri ugguns-dsehseji 18tä, 19tä un 20tä Juni sanahfchoht no daschahm puffedm un mallahm kohpâ, farunnatees pahr fawahm darbofchanahm un zitti ar zitteem farunnatees.

Ahrsemmes sinnaß.

No Posenes aprinka, Prubschös, raksta, ka isbehguschee Franzuschi tur leelâ pullâ effoht salaffijufchees Dwinflas meschâ un palittufchi par laupitaju barru. Schee wihrini tur strahdajohf fawus waras-darbus të, ka neweens wesums, nes reisneeks, kam zekschs zaur scho meschu eet, nepaleek sweikâ. Pee waldischanas jau deen' no deenas breefmgas sinnaß pahr to nahlfuchas un effoht isfubtiti jahneeku un lahjineeku saldati, kas lai schohs rasbatneekus sawalda.

No Minchenes. Të arween wehl paleef tas kohdols jeb ta fakne no ta stribdina prett pahwesta nemaldibas haufli. Lai arri gan zittâs mallâs ruh, tomehr wiffi flattahs us schejeni, us Döllingeri un Friedriki, kas abbi no basnizas draudjes ischfirti. Friederichs to ischfirschanu nemaß nepeenemm par pilnigu un sawâ taifnoschanahs rakstâ pahr to fakta, ka ta biskapu konzible ne-effoht bijuse nekahda kreeta konzible, jo kahds Prubschu biskaps pahr to effoht fazzijiß, ka Prubschös turpneeki sawâs sa-eeschanâs gohdigaki isturrotees, nekâ Rohmâ biskapi tai konzible isturrejufchees. Winsch pats arr effoht bijis konzible Minchenes erzbiskapam par pawaddonu un sinnoht itt labbi, là tee zeenigee pappini tur isturrejufchees. To wiffu flaidri sinnadams, winsch to konzibli turroht par nepilnigu un to netaisnu ischfirschanu no basnizas par nederrigu un nespehzigu. Kad pehz-laitâ pafaulë pehz taifnibas to konzibli buhschoht pahrlubfoht, tad to atmettischchoht itt là nebijufchu. Katram kreetam lattolim gan wajagohf padohstees konzibles spreedumam, bet rittigai un pateesai konziblei un ne wis tahdai. — Winsch nebuhschoht tahlak fawu teesu melleht të pafaulë, bet preefsch Deema sohda-krehfla. Erzbiskapa pawehleschanahm winsch nepadohfchohtes, jo tad winsch pateesibai mugguru greestu; winsch zihnifchohtes preefsch pateesibas un ta

ween effoht zihnifchanahs preefsch Deema. — Pahwesta wehstneeks Minchenë nodarbojotees, Baireeschu waldischanai israhdiht, ka pahwesta nemaldibas haufliß waldischanas listumeem un buhschanai nekahdu flahdi nedarroht. Tam pretti turenës awises atfal fakta, ka pahwests redsedams, ka usstept nefo newarroht, luhfojohf peeglaudidamees fawu haufli eestahdiht. Pahwesti ihpafchi tahdâ laifâ, kad walstehm sawâ starpâ kahdas kibbeles — fo daschureiß pahwesti mehdschoht palibdsieht sakurrinaht — ismannotees fawu warru pawairoht ar kahdahm jaunahm eeriktehm. Kahda Rohmas awise stahstohf, ka pahwests jau effoht kahdu wehstneeku aifubtijis us Mincheni, kam jagahda pahr to, ka lai professors Friederichs wairs nestrahda garrigus ammatuß. Sinnaß, tas jau buhtu wiinnu ischfirschanai par faunu un pahwesta nemaldibu neewatu.

No Franzijas. Parihses waldineeki wehl meeru nemett, bet turrahs un turrahs wehl firdigaki nekâ ta tautas waldischana Wersaljë. Sakta, ka dumpineeki tapehz turrotees duhschigi, ka wiinnu sinn, kahds sohds wiinneem gaidams, kad tautas waldischana uswarrehß. Tapehz wiinnu wehl arween melle zittus pahrunnaht us wiinnu pufsi turretees un eerunnaht, ka të ween warroht Franzija pee laimes un labflahfchanas tift, kad wiinnu prahtam padohfchohtes. Bet til ween wiinneem irr warras, là par Parihsi un no zittahm puffedm nekahda palibdsiba nenahf wis. Wiffur zittur, fur arr' dumpis fakta galwu pazelt, tautas eezelta waldischana Wersaljë spehzigi to noslahpeja. — Parihsë ne-effoht wis wiffi Grantfchi, kas preefsch dumpineekeem farro, bet arri kahdi 8000 Englandeeschi, daudj Belgeesch, Staleesch, Garibaldeesch un Pohki. Tee prahtigakee Parihses eedfihwotaji gan buhtohf padewuschees, bet newarroht ne fo eespeht, tadeht, ka dumpja waldischana katru, kas fo pretti runna, tuhda isplindere un zeetumâ leek, woi wehl ar nahwi noteesa. Par to jau Klisehrs arr tizzis zeetumâ eelitts un ar nahwi apdraudehts, ka winsch Dffi stanfti bij atstahjis un prettineeki to bij warrejufchi panemt. Tadeht tur katram jabihstahs sawâs dsihwibas deht.

Pahr wiinnu farra-darbeem buhtu daudj fo stahstihf, jo kanzahs ideenas un notehre zilweku dsihwibas weeni un ohtri deesgan daudj, bet ne weeneem ne ohtreem no ta kahds labbums; fo weeni schodeen ohtreem nonehmufchi, tas jau ohtreä deenâ atfal friht atpakkat rohlâ teem, kas wakkar pappehlejufchi. Dumpineeki gan gribboht us kahdahm deenahm pameeru, bet newarroht to nekâ wehl norunnaht. — Tautas waldischanai taggad effoht spehßs no wiffahm mallahm peenahzis til daudj, ka warroht nu gan spehzigi eet Parihsei wirfû un ar johni wiffu to nemeeru beigti. Tadeht schinnis deenâs tautas waldischana us Parihsneekeem laiduse schahdu sinna: „Franzija patte few waldischanu iswehlejuse; ta ween irr ta ihsta waldischana, wiinnu ween irr ta teesa, pallau-

fibu pagebreht un winnai waijag to pagebreht, ja ta negribb buht tuffchs wahrds ween. Ta masaka datta, kas juhs spaida, gribb sawu warras-darbu juhgu Franzijai uslift; ta aisteef winnas mantu un leef zeetumâ winnas eedfihwotajus, kawe darbu, isnihzina labklafchanu, aiskawe Wahzeefchu aiseefchanu is muhsu semmes un darra, ka tee atkal gribb mums uskrist no jauna, fo tee jau sohlijufchi bez fehlofchanas darriht, ja mehsh paschi to dumpofchanohs nefawaldifim. Tadeht mehsh wehl reis apsohlam dshwibu taupihht teem, kas sawus eerofschus pee mallas liss, mehsh arri nabbageem darbaudim palihdsibu sneegsim; bet dumpofchanai waijag beigtees, jo ta newarr ilgal palift, ja Franzijai nebuhs pohsta eet. Waldifchana wehletohs, ka juhs paschi eespehtu no juhsu plehsnahm atfwabbinates; bet kad juhs to newarrat, tad winna darrihs. Waldifchana lihds schim til tahs ahrejas walles aptarroja; bet nu irr tas briedis nahzis, kad ta paschai eefschenei speedisees wirfû, lai juhsu zeeschanas tiftu pa-ihfinatas. Waldifchana Parihfi negribb apschau diht (bombardeereht), ta til schaudihsh tur, fur ta speedisees pa wahrteem eefschâ. Waldifchana zil spehdama luhlohs, karrapohstu — pee ka ta naw wainiga — til tur ween pastrahdaht, fur tai dumpineefem wirfû jaspeeschahs un tas jau jums pascheem jasinn bez kahdas usaizinaschanas, ka jums tad, kad saldati pilsfehtas rohbeschâs buhs eefschâ, tuhlin wisseem japulzejahs ap tautas karrogu. Tas stahw juhsu paschu walfâ, gahdaht, ka ar sturmeschanu pohshs nenoteef. Juhsu irr simtreis wairaf, uestâ to komunas waddomu. Saweenojatees, atwerreet mums wahrtus, tad schauschana tuhlin mittefees, kahrtiba, pilniba un meers pee jums pahrnahsh, Wahzeefchi no mums aisees prohjam un juhsu zeeschanas isfuddihsh, ka ne pehdas wairs nepalish. Parihseefchi! apdohmajat to labbi! Behz mas mas deenahm mehsh buhshim Parihse. Franzija gribb brahlu karram gallu darriht, tai to waijag un ta eespehj to darriht. Franzija preefsh jums zihuisees. Juhs paschi warrat palihdfeht sewi glahht, kad juhs darrat tâ, ka mums newaijag ar warru jums uskrist, kad juhs no schahs deenas ar saweem birgereem ua brâhteem weenojatees." — Tad nu redsehs gan drihs, kâ ar Parihfi palish. Zerram, ka tautas waldifchana palish uswarretaja. 6 neddefas tas brahlu karschs jau plohfjees, buhtu laish, ka weenreis beidsahs.

Wezzais keisers Napoleons Stalijas waldifchanai pahrdewis sawu grunti un dahrsus, kas tam pee Rohmas peederreja un fur wezzu-lailu peeminnas israkka. Pahrdewis par tahdu kirgu, kâ pascham mal-faja. Laikam naudas waijaga.

No Florenzes raksta, ka nu weenreis senats tizzis gattaws ar to liffumu, kas apgalwo pahwesta buhshchanu, kahda tam drohshiba un eenahfshana us preefshu buhs buht Stalijas kehina jaunâ walste. 105 balshs tam liffumam peekrittufchas un til ween 20

bijufchas pretti. Til to gan warroht saprast, ka Rohmeefchu pahwestneeki tam liffumam lehti nepadohschotees.

No Rohmas raksta, ka Franzijas republikas waldifchana pee pahwesta taggad atfuhthijuse pilnigu wehstneetu, kas Stalijas waldifchanai nemah nepatihloht, jo tas effoht tilpat kâ Stalijas apdraudeshana no Franzijas puffes. Stalija, kâ Franzijas un arri Pruhshjas draudsene, pagahjufschâ karralailâ newarrejuse zittu darriht, kâ meerâ stahweht un kad Tjehrs pagehrejish pee Sedanas par palihgeem no Stalijas 150,000 wihrus, tad Stalija tohs nedemufe wis, us fo tad Tjehrs teizis, ka ar wiannu mihligu draudshbu nupat buhschoht gals. Tapehz tad Stalija paliffuse Wahzu draudsene. — 26tâ April pahwests to jaunno wehstneeku fanehmish ar warren leelu gohdu. Pahwesta waldifchana jau 24tâ Februar Franzijas republiku effoht atfimmufe un peenehmufe, labbu laimi wehledama, kâ basnizas pirmdsimtai meitai. 1mâ Dierz us pahwesta pawehleschanu kardinals Antonellis sawam wehstneekam Parihse nosuhthijs 10,000 frankus, ar fo karrabehdas weeglinahht un lizzis turreht leelu Deemaluhgshchanu pah Franzijas meeru. Kad nu Franzija atkal buhs meers, tad gan Tjehrs nekawefees pah pahwestu gahdaht un Stalijas buhschanâ eemahfitees. Ka lai wiffur pahwestam netruhhtu aishstahwetaji un palihgi, pah to jau Jesuiti gan gahdashoht.

No Alschihres dsird arween tahdas sinas, kas Frantscheem raifes darra. Turrenes pahwalditaji nemah nespehjoht dumpineefem atturretees un fleeshoht, lai no Franzijas palihgus subta. No nu subthish, kad pascheem mahjâ waijag! Turrenes tautas kâ swehri krihtoht Giropeefchu kolonisteeem wirfû, schnaugdami un laupidami. Tjehrs gan effoht no Tulongas ohstas kahdus palihgus aishfuhthijs, bet newarroht wis simaht, woi tee buhschoht ustizzigi republikai, jeb turrefchotees us keisera puffi. Un ja nu arr dumpineeki stahwoht us keisera puffi — kurra waddoneem keisera laikâ labbi klahjees, — tad tahdi aishfuhthiti palihgi buhtoht republikai par nelaimi ween.

No Kihnas. Is Schangajas raksta, ka Kihnas waldifchana tur atrahstijuse ahfsemnju wehstneefem tahdu pawehli, zaur fo ta pawehl, ka seeweefchu skohlas buhs nozelt, ka nelo nebuhs mahziht, kas buhtu Konfuzius (Kihneefchu praweescha) mahzibahm pretti un ka missionari wiffur (tikween ne tats ohstas, fur ahfsemneefem wehlehts walfigi dshwoht) peefstaitami pee Kihnas pawalstneefem. Schi patte pawehleschana arri to nosalka, ka seewifschahm naw briedw pee Deemalkalposchanas klahht buht un ja atkal fur notifshoht flepkawiba, tad til tohs flepkawus sohdischoht, bet ne kahdu klahdes atlihdsinaschanu wairs nedohschohht. Wehl naw sinams, kahda atbilde us schahdu pawehli dohta.

Jaanatahs sinnaš.

No Berlines, 29. April (11 Mai). Franzijas un Bahzu meera derretaju Brišfelē ne tā newarreja gallā tikt; tadeht no Weršaljes Šhil Favre ar weenu beedru titta suhiti us Frankfurti, kur Bahzsemmes kanzleris firsšs Bismarcks arri nobrauja un šhinnis deenās to meera norunnu pagallam isdarrija. Tadeht nu ta sinna flann tā: „Starp Franziju un Bahzsemmi Frankfurtes konforenzē meers pilnigi no-derrehts. Bahzsemme par to lohti preezajahs! Ta Fran- zijai maksajama nauda par larra-flahdi Bahzsemmei, irr no 5 tuhst. millioneem dahlderu atlaista us 4½ tuhst. millioneem, to leelatee Ciropas bankeeri apgalwojuschi, ta riktigi tiks Bahzsemmei aismakfata; arri rohbeschas irr rit- tigi un gruntigi norunnatas. Kad nu zaur to taggad Bahzu larra-pulki atstahfees no tahm Parišses flanstehm, to tee wehl turrejuschī, tad weena dafka Bahzsemmes larra- pulka greešifees us mahjahm. Tautas waldifchanai nu tiks atfal wairaf waras rohā zaur to, ta winna warrehs taš atstahātās flanstēs eestahtees un la Franzijas pehdejee wangneeki no Bahzsemmes pahreedami, winnai peestahfees. Tad nu Parišses dumpineeku deenas irr skaititas — drihs winnu warra buhs pagallam!“

No Parišses, 28. April (10. Mai). Weens dumpineeku waddons, Koffel wahrda, dumpineeku darrifchanu stipri wai- nodams, fawu ammatu nolizzis un winna weeta eestahjees Dombrowskis.

No Weršaljes, 29. April (11. Mai.) Tautas waldifchana fataifahs ar sturmi eet Parišsei wirsū un zitti pulkt jau eegahjuschi pilsfehčas dafkā.

No Rohmas, 29. April (11. Mai). Tē runna, la pah- wehts effoht nodohmajis Franzijā us dšihwi nomestees.

Dseefmu rohča jaunefkeem un wihreem.

(Preefšarunnas weeta.)

„Dseedafchanas beedribahm irr allasch labbi augti.“ Tā Balt. w. pehrnaja gaddā rakstija, un wezzu wezza tautas dseefmina fakta:

Luhlo, brahli, lihgamu,
Luhlo labbu dseedataju!
Kurra labba dseedataja.
Ta tikkusi darbinds.

Bet šča laita fshohlmeistari fuhdsahs par to, la da- schā draudšē dseedafchanas beedriba tikkai fwehtku deht zekotees, un pehz pagahjuscheem fwehtkeem isnihtloht. Kur tā irr, tur maš labbu augtu buhs redsams. Dsee- datajeem jadseed, un beedribai japastahw, wai fwehtki irr wai naw. „Saure Wochen, frohe Feste;“ tas irr: preezigus fwehtkus tee ween warr fwehtih, kas papreefšch tizzigi strahdajuschī. Tahda tizziba Bahzsemneekem. Bet lai nu irr la buhdams; weena leeta pee dseedafchanas waijadšiga: nohtes.*) Wezzōš laikōš beš tahm ištilla, tā šchee wahrdi rahda:

Gannōš eedams, zuhlannōš,
Singes tinnu lamolā.
Lad ardamš, ezjedamš
Tahs ahvā fshelttinaj.

Mohšchu waijadšibu wišs wairaf fshohlmeistari atfinnu- schi, jo tee bija lihds šchim tee gahdataji, un dascham bija japuhlejahs deenu un nakti, lai tiktū gattawas, to ihlā laikā preefšchā likt; bet tad dseedafchanas fwehtki bija pagallam, tad nohtes bij jamett pee mallas, jo tahs bij tikkai preefšch tahs reifes.

Lai nu us preefšchu tahdi fshleheschi wairš zekā ne- mestohs, tad Widsemmes fshohlmeistari jau 1869tā g. Tur- raidē šapulzedamees manni luhguschī, lai es tahdas dseef-

*) Kapehž nohtes un ne wiš zihpari, jeb zippari, la Kur- semneeki runna, par to šchē til ween peeminnefchu: Ar zihpareem tā gahjis, tā ar Bahzeefchu enaidneekem 1870tā gaddā: Die Geschichte ist das Weltgericht. (Gentischel.)

mas, kurras winni man peefshutifchoht, faleekoht lohpa, un lai leekoht drikkheht. Gaddu wehlat Turraidē nospreeda, la šcho krahjumu fahlfchoht par Dseefmu rohču. Bet tē nu arr israhdiyahs, la šchāi grahamatai buhs diwas dafkas. Birma: dahrsa pukkes, ohtra lauka puk- kes. Par dahrsa pulkehms mehs šaujam Bahzeefchu dseefmas, jo winnas gan drihs wišas no dahrsneeka feh- tas, lohptas un tautā semmē augufchas; par lauka puk- kehms bij jafauz Latw. tautas dseefmas; jo winnas pa- fchas no sewis dihgufchas, fehur un tur seedejuschas, us gahweem, zekmalā, mešchā us ešchahm un zittur. Ne- warreja un newarreja atstah ne-usuentas šchahs fshlchš pukhtes, las tā mihligi un pašemmigi flattahs azzis. Bija un bija tahs jayinn krohni, lai paleet par ihpachu rohču, ar to Latweefchu dšihwi warretu pušchoht.

Šchi dseefmu rohča taggad Bahzsemme drikkējama un jau pušē gattawa. Par to nu man laudim pee laika sinna jadohd. Birmai dafkai, to, la peeminneju, par dahrsa pulkehms nosaujahm, 50 nummuri atrohdbahs. Starp teem atradšif wišfadas dseefmas, las pee šča laika plafchakas dšihwes waijadšigas: Šchi irr ta Kunga deen'; Deews fwehti

Wid-
Kur-
semmi; Deews fargi
Keisjaru, fwehtku dš., beedribas dš., dabbas dš., larra dš., mihlestibas dš., fshirfchanahs dš. un pehdigi diwi laimes wehlefchanas. Beetiks!

Par šcho dseefmu wehrtibu, us muškas flattoht, ne- waijadsehs strihdetees; bet zitta leeta irr, ja us to luhko, wai wišseem isdewees Bahzeefchu wahrduš tā pahrtul- loht, la naw jafakka: dseefma nowaddejusees! Lai nemm par labbu! las zitta mantai warr aistitt. Labs nahl ar gaidifchanu.

Jo plafchati man jarunna par dseefmu rohčas ohtru dafku, par lauka pulkehms. Teefa irr gan, to Latw. aw. agraf fajzija, la ar tautu dseefmahm Bahzsemme dseefmu fwehtkōš ne kur nepeteekoht, un la skunstes dseefmu waijagoht. Bet tē mums jaišfchir dseedafcha- nas fwehtki Bahzsemme no dseed. fw. Baltijā. Tur dseed til ween mahziti dseedataji, fšchaitan eefahjeji, maš mahziti lauzeneeki. Un wai tad fwehtku deht ween dseed? Wai tadeht tautu dš. atmettamās? Tautas dš. irr wišsu dseefmu faknc. Wehl šcho kaktu deenu Italias komponisti staiga aplahrt melbinus noklaušdamees un us- rakstidami, to ganni un zitti nemahziti tautini dseed. Mahjās pahrnahlfuschī tee fehstahs pee rakstama galda, pee flaweerehm, un bruhke dširdetūs meldinus operēs, konzertēs. Dauds no teem meldineem, to taggad bafnijā Deewam par gohdu dseedam, no Bahzeefchu laizigahm tautas dseefmahm zehlchš. Kad preefšch kahdeem 20 gad- deem Kelnes flawenee dseedataji Londonē dseedaja, tad nebij wiš skunstes dseefmas, las kehnišenes šrdi fagrah- ba, bet masa, masa fshla tautas dseefma: „Segt gang i ans Brünnele, trint aber net.“ Tahdu dseefmu arri Latweefcheem netruhtst, laut buhtu ween tahdi dseedataji. Dseefma irr labba, ja ta zilweta šrdi pazekt, un katram jadseed ta dseefma, to winfch špehji labbi dseedah. Tas irr allasch dseedatajeem bijis par pohstu, tad augstati fshch- ja ne tā spahrni neffa. Mušsu lauka dseedataji irr biju- schi un buhs allasch eefahjeji, kam jaturrahs wairaf pee weeglahm tautas dseefmahm, ne la pee gruhstahm skunstes dseefmahm. Katra tauta turrahš pee šawahm tautas dseefmahm; jo las mihlo aishgahjuschohs, tas arri zeeni winnu mantu. Ta irr winnam ta mihkala stahte fawu dšihwi pušchojoht. Bes tam šchi ta weeniga manta, las mums no tehwu tehweem atlikuff. Un to- mehr Latweefchi fawas dseefmas irr atmettuschī. Kapehž? par to arr jau Latw. aw. šwarrigus wahrduš runnaju- fchas, bet la man leekahs, tikkai tahs ahrišas wainas

peeminnejuschas. Pee abrigahm wainahm wehl japeeminn Widfemmè: aisleegschana. Brahu draudse aisleedsa laizigas tautas ds., tabs par bfehnu dseefmahm nosautdama, tàpat tà behrnam aisleedsam flaitu ahholu eht, lam tahrps eefschâ. Schi eefschiga laite bija tabs negantabs perschas, tee bestaunigee wahrdi, las gan drihs latrai dseefmai bija peemettuschees. Ohtra waina bija peejaukti swechi wahrdi:

Walfar gabja diw bahlini,

Wi firin gut.

Zubras mallâ dseedadami,

Dppizeti, oppizeti, ar wirwin waiwasin

Trefcha waina: Tautas dseefmas naw scho laiku us weenu balsu dseedamas. Ja jau Wahzeeschu meldini, las dauds kuplakti ne la Latweeschu meldini, tillai us balsum ween scho laiku dseedami, zil wairal tab Latweeschu dseefmahm tahdas rohtas newaijadseja. Us weenu balsu dseedoht Latw. wezza dseefma bij plikka un kaila.

Dseefmas irr diwejadas: garrigas un laizigas. Abbejas Deewam warr patift, wai nepatift. Ra tew lauts par laizigahm leetahm runnaht, tà tew arr brihw par winnahm peeklahjiigi dseedaht. Pee dseefmas jaischfir diwas leetas: wahrdi un mujika. Pee mustas peederr meldinisch un zitti bals. Dichters irr tas, las wahrdu isdohmajis, Komponists tas, las wai nu meldinam, wai zitteem balseem par tehwu. Til wezzds laifds weens weenigs wissu darbu padarrija. Labba dseefma irr ihsta Deewa dahwana; tadeht ta arri tam ween isdohdabs, lam schehligs Deews us to ihpaschas dahwanas dewis; lam ne, tam ne. Tahds wihrs, lam ihst dseefmu un dseedafchanas gars, irr la praweets, zaur to Deews pats zilwetu firbis wai nu pazett, wai fatrizgina. Tahdu wihr Deews pats fuhsta pee saweem laudim, no laut tahdas fahrtas to nemdams. Tadeht naw brihnum, la arr nemahziteem Latweescheem derrigas dseefmas jau wezzds laifds bijuschas, un ta tabs wezzahs irr labbalas, ne la tabs jaunahs. Difti mahziti lungi, la Herders un daschi Wahzsemneeki tabs teufchi un muhsu zeenigi mahzitaji Buttners un Ulmanns luhfotusch fahraht, wehl scho deen ar tahm darbodamees, ihpaschi zeen. Bielenstein mahz., las apnehmees wissu Latweeschu dshwi un buhschanu gaisma zelt un gohda litt. Par tahdu darbu newarram scheem gohda wihreem deesgan pateift.

Ja nu stattahm us Latweeschu melbineem, tad jabrihnahs, fur muhsu wezztehwi nehmuhschi tahdu smaltu mehraanku, wissu, las pee ta peederrigs, ismehriht un norilteht. Te irr littumi peepilditi, par to beesas grahamatas mehds farakst. (Es faktu littumi peepilditi, ne wiss ispiditi, tà taggad daschi runna. Mannâ laika, tas irr, tad es wehl biju jauns un ildeenas Latweeschu wallodu dsirdeju, til frohdseneeki bija tee ispiditaji; tad nefazzija: wis usglabba un usgaidi, bet paglabba un pagaidi, tad dsinnahs draugs drauga wehleschanu peepildiht, bet taggad pilda laukâ.) Latweets naw ne Kreews, ne Jggaunis; tàpat arr Latweeschu melbineem irr sawabiba un ihpaschiba. Latweeschu meldini irr trijadi: wezzee, widdejee un jaunee. Tee wezzee faet ar muhsu bainizas melbineem, las ap Luttera laiku zehluschees. Meist aeolisch, nach jonisch modulirend. Tee widdejee tuhwojahs schim laikam, bet paleet sawabi pirmâ un ohtrâ nolaideenâ. Moderne Tonart ohne Modulation in die Dominante; Schuß und Halbschuß durch den 4. Dreiklang. Tee jaunee meldini gan drihs, wai arr gluschi tahdi tà Wahzeeschu meldini; daschi teeschahm no Wahzeescheem nemti, gluschi retti no Kreeweem. Zum Theil, oder ganz modern, aber nicht immer national. Seefahs, la Latweeschu buhtu tuwi raddi ar Wahzeescheem pehz eefschigas dshwes.

Pehz wehrtibas jafalka: ne wissi meldini isdewu-

schees. Daschi, tà falkoht, jau pirmâ pirti grimusch; daschi laikam pehzal tà farschigiti, la newarr wairs atreschigiti. Daschi pawiddum. Trefcha teefa buhs tahdu, las irr wehrtes dseedaht. No tahdeem tu atraddift Dseefmu rohtâ 85, bes tam peelittumâ 5 laimes wehleschanas pehz scha laika wihfes no J. B. un D. J. Tahm Jahnu dseefmahm gauschi mas lahpschu (Tonstufen) pa 3, pa 4, pa 5. Tadeht nebija weegla leeta tahdu nabaga melbinus us 4 bals falitt. Ras leelus raibumus gaidijis, tas peewilsees. Lauka pukke paleet lauka pukke, wai krohni pinn, wai nepinn. Sweschas perwes pukke peelitt neklahjabs. Bet atraddift te arri til jautas un kuplas dseefmas, la tabs Peterburgas lungi wehlejuschees sawâ kohri dseedaht; te atraddift dseefmas, lam naw no Wahzeeschu dseefmahm jakaunahs. Pirmo reisi faleekoht bij jaunem dauts dseefmu, lai laudis ar tahm eepashtohs. Pehzal warr brahleht. Latweeti! Schè nu irr wezzu tehwu weeniga wezzu wezza manta, las tew rahda, la wiini preezajusches, la wiini behdajusches. Wai man nu isdewees scho mehlds gulleadamu, aismirstu mantu leetâ litt un gohda zelt, wai tu to atshfi par sawu ihpaschumu, wai fazzif: tas irr kauls no manneem kaulcem, ta irr meesa no mannahm meefahm, to jau nu redseem. Te nu irr tabs pukfites, las patumschâ weeta seedeja, jaunâ krohni sapihtas un sawâ peedfintâ spohdribâ parahditas. Kaut zel tabs tew buhtu dahigas un zeenijamas! Lai Deews dohd, la wiinu mihliga smarsha tew buhtu par atspirdsinafchanu gruhtas un weeglas deenas, dseedafchanas beedribâ un dseefmu swehtds! Kaut tu par scho rohtu preezacht preezatoht! Es scha darba neefmu mellejis, bet darbs manni. Esnu farunnajees ar wezzateem dseefmu meistareem, un schee gohda wiiri ne sawa padohma ne sawas palihdsibas naw leegusch, par to winneem scheitan pateizu. Pateizu arri wisseem teem, las man dseefmas peefuhitjusch, ihpaschi zeenigam Lugguschu mahzitajam C. Ullmann.

Janoschelo, la newarreju nogaidiht, kamehr zeenigs Bielenstein m. sawu darbu pabeidjis, to usnehmees, dseefmas pehz wahrdeem wehrtidams un falidams. Kad ohtru reisi dseefmu rohtu drikkets, tad, ja dshwostim, Wiina tihritus graudus ar pateizibu bruhkesim. Bes tam wehl japeeminn, la wehl neeffam gallâ. Naht jaw beeschi ween dseefmas Naht. Drihs buhs attal til dauts kohpâ, la buhs pilniga schirra. Ar laiku zelsees arri jaukti kohri, pee kurreem meitas un feewas peebeedrosees un kurrds latra dseefma dauts jaukati atskannehs, ne la tad wiiri ween dseeb. Lai tad Deews juns peeschfir ihstus komponistus! Tahkums irr dseedafchanas beedribu leelatais eenaidneeks. Agrati jau tahdas sanahschanas neisplauks, lihds kamehr nebuhs latrà stuhri til dauts stohlu, la dseedatajam naw wairal jaet, tà tahdas pahra werstes.

Ras dseefmu rohtu pirt, tam japirt abbas daffas. Latweeschu dseefmas dseedoht dseedatajys fataissees us raibalahm un gruhtalahm Wahzeeschu dseefmahm, bes kurreem, la peeminnejahm, schai laika newarram un ar negribham peetift. Stohlmeisteri paschi buhs tee pahrbemeji, lai jo drihsat grahamata nahf laudis, un lai jo wairal pekwas atleet; jo wiss eenaktums palits Widsemes stohlmeisteru bahrinu lahdej par labbu. Rabbi buhs, ja latram dseedatajam sawa grahamata rohtâ.

Essam rehkinajusch par Widsemmi un Kursemmi 100 draudses; ja nu zaur zaurehm 30 dseedataju us draudses rehkina, tad tee pastelleti 3000 etsemplari gan isees. Tillai partitures ween buhs dabujamas, pr. tahdas nohtes, fur wissi bals kohpâ, jo scha laika dseefmu meistari atsinusch, la tas dseedatajeem effoht derrigati, ne la tad latram tillai weens bals preesch azzim stahw. Wehs ar Kur-

semneefkeem effam brächti un weenas mahtes behrni. Ta-
dehft zerrejäm, la wiini muhs neapfaunehs, no mums
fehkiramees. Pee weenas grahmataz turrutees, warrefim
jo weeglal weenreis wiffi lohpa weenus swehtkus sweh-
tibt, ta weenprachtibu, mihlestibu un tautas isplattichanu
lohpt, un zaur tahdeem augkeem wiffesem parahdibt, la
muhsu dseefmas wairs naw blehau dseefmas, bet Deewam
patihlamas gohda dseefmas, no kurrachm arri Wahzsemme
fcho laifu brachtu draudse neatraujahs.

Masa zinnata gahsch leelu wesumu. Zaur fcho masu
grahmatinu, fo par dseefmu rohtu nosauzam, nenotits wis
leelas leetas; bet dauds pasleshtu dohmu nahls gaismä.
Buhs redsami staugi, las par zitta darbu un mantu
newarr preezatees. Tee warr buht parahdihz tiffai schah-
das, tahdas wainas un buhs mums derrigi palihgi. Buhs
redsami tahdi tehwiini, kam wiffa Latweeschu buhschana
reebiga; teem atgahdinajam 4. bausli un la tas putnis
irr negants, las sawa pehrka nezeeni. Buhs redsami
swehtuti, las tiffai garrigas dseefmas ween tauj dsee-
dabt. Teem peeminnam, la Deews ne ween 1 swehtdeenu,
bet arr 6 darbadeenas raddijis. Buhs redsami streh-
jeji, kam bailes, la zaur Latweeschu tautas dseefmahm
wahzinashana tiffchoht aiskaweta. Lai tee turrachs pee
dahrsja pufkkeh, bet lai atgahdajahs, la katris putnis
papreesch to meldinu mell, fo no tehwa un mahtes dstr-
dejis. Kawetajs irr tas, las putnam papreesch sweschu
meldinu mahza. Buhs pehdigi redsamaz tahs ween-
teefigas firdis, las ar behrna prahtu preezajahs tif
labbi par tahm pufkkeh, las aug laukä Deewa wakkä,
ta arri par tahm, las sweschä, staltä dahrsä auguschas,
sawu dschwä ar abbahm puschodamas un par abbahm
Deewam pateisdamas.

Kaut jel mums dauds tahdu weenteefigu firschu buhtu,
tad jo drihsal wiffa Widsemme un Kurfemme paliktu par
staitu dahrsu.

Waltä, ap leeldeenu 1871.

S. Zimse.

Par tshigganeem.

Irr jau wairak ta 400 gaddi pagahjuschi, kamehr
muhsu starpä zilts miht, kurras iszetschanahs jeb
eesahkums irr noslehpus un kurras agrakais liktenis
irr mas paslhtams; tif no ta laika, fur schi zilts
us reisu Giropä raddahs, irr eespehjams par wiinu
dauds mas flaidras sinnas doht. Schi zilts irr tee
tshiggani jeb ziggani.

Kur tshiggani ihsti zehlfuschees? — ta esmu dauds
reis dsirdejis praffam. Tahs dohmas, kurras par
tshigganu eesahkumu laudis apfahrt staiga, irr da-
schadas. Wifs wairak irr ta teika isplattijuschs,
la tshiggani effoht wezzi Egipteri. Toreis, kad
Mohsus Israeta behrmus no Egiptes iswaddija, ef-
foht tee nabbagakee Egipteri, kurri no teem bagga-
takajeem mas effoht eeredseti tiffuschu — apnehm-
schees ar Israeli teescham beedrotees. Wiini effoht
libds gahjuschi un ta arri pahfahrkano juhru pahf-
kuuschi. Tahlak wiini ar weenu effoht pee Israeta
behrneem turrejuschees un ta pehzak — ilgu laiku
pehz Kanaanas eenemshanas — libds ar scheem
tahlatu isplattijuschees. Lai nu ar fcho libds-
pahrnahlschahu buhtu ta buhdams, bet ja abbus,
— schidus un tshigganus, frectnaki apluhkojam,
tad pee abbeem atraddisim weenadibas, kurras muhs
gandrihs flubbina tizzeht, la abbi effoht ilgaku laiku

lohpa pawaddijuschi, no kam schahda weenadiba
warr zeltees. Wifs pirms irr tshiggani tapat ta
schidbi pa wiffu pasauli iskaisiti; abbi wehl fehseh
garra tumfiba un turrachs zeeti no laika garra ne-
aistifti, pee wezzu wezzem liffumeem un eeraddu-
meem. Tahm tautahm, starp kurrachm wiini dschwä,
wiini irr no Deewa par rihfsti listi; wiini irr lausti,
bet nefalausti, — grubsti, bet nenogrubsti, — ap-
fmeeti, eenihdeti — waijati, bet neisnihbetii. Rah-
dahs, la tapat ta schidus, ta arr tshigganus grubts
parahds speesch; warrbuht, la wiini deenas irr aug-
sti stahwejuschi, bet pehzak dsikfi krittuschu. Pee ab-
beem irr atrohnams lischfibas, mellu un krahpscha-
nas garz un abbi labpraht tur mehds lohteli mest,
fur wehl tumfiba mahjas-weetu turr. — Abbi ne
labpraht pee grubta darba ferrahs, few maifi no-
pelnih, bet labbak schä ta ranga iskultees; tatschu
schidbi irr lehtaki pee darba peedabbujami, ne ta
tshiggani, ta tad arri pirmee jaw ranga garrigi us
preeschu tift.

Lai nu gan zaur raksteem flaidri wiinu zetscha-
nohs newarr peerahdibt, tad tatschu irr mahziteem
wihreem isdeweess deesgan flaidri israhdibt, la wiinu
dsintene irr Rihta-Indija, fur wiini pee tahs tur-
renes eedshwotaju semmakas kahrtas peederroht (pee
Barias schirras). La dseltena un melni bruhna
isflatte (meefas pehrwe), tahs melnahs spihdoschahs
azzis, ta melna bahrda, matti, tee sneega baltee
sohbi, wiinu walloda un eeraddumi, — ir pat tas
wahrs tshiggani (turku walloda tshinganeh) is-
rahda deesgan flaidri, la wiini pee Asiateescheem pee-
derr. — Bet kamdeht tad wiini sawu tehwiu pa-
metta un schein pee mums us Giropu atnahza? —
Nu, tas naw flaidri sinnam, warrbuht, la wiini
zaur Mongoku bandahm 14 gaddu simtena beigäs
irr no turrenes isdsennati. Flaidri irr peerahdibt,
la wiini 1417 gaddä Wahzsemme raddahs un no-
plihfuschi un nokankarajuschees leelds barrös wiffu
walsti pahrluhda. Katram no scheem barreem bij
saws waddons, kurrachm wiffi klausija un padewahs.
No apgehrba un isturras schee waddoni nebij wifs
par saweem pawalstneefkeem pahrakti, bet jau gauscham
fewi usslawinaja, sawzahs par Grabscheem un Her-
zogeem.

La tshiggani no rihta pufses nahza un us wal-
lara pufsi dewahs, to gan ikweens redseja; bet no
turrenes wiini ihsti nahza, tas neweenam nebij sin-
nams. Ja wiinus praffija, fur wiinu tehwiu un
kamdeht wiini fcho atstahjuschi, — tad atbildeja,
la effoht kristiti no Egiptes semmes. Wiinu wezz-
tehwi effoht pee tam wainigi, la scheem taggad ta
effoht pa pasauli jablandahs; jo wiini (tee wezz-
tehwi) to Kungu Jesu, kad winsch ar saweem wez-
zakeem no Grodus mellehts us Egiptes semmi
behdja, ne-effoht gribbejuschi usnemt un kamdeht
scheem effoht septini gaddi par strahpi apfahrt ja-
blandahs, kurrös effoht aisleegts gultä gulleht, bet

effoht us pliffu semmi jaisdusa. — Pee toreisejas tumfibas tas gan warreja gadditees, ka wiffi schai pasalkai tizzeja un scho nabbadstau likteni gauscham noschehloja. — Sa sibbins schi pasalka tablatu ispau-dahs un atdarrija tschigganeem durwis un firdis. —

Wissur, fur wiini rahdijahs, wiini swehti istur-rejahs un tamdeht arri no wisseem tappa apscheloti. Ne weens netaupija uppurus; wiini tappa aplohyti, apgehrbti un gohdati; — toreisejs pats wahzu keisers (Sigismunds) un dauds firsti isdallija stary winneem brhwibas grahmatas, ar kurrachm wiini zaur wiffu walsti warreja eet un kurras bij peefazzihts, ka lai schohs jo labbi usnemmoht. — Patt no pahwesta wiini tahdas grahmatas isluhdsahs un kaut arri schis leedsahs winneem tahdas doht, tab tatschu wiini arri no pahwesta dohtas usrahdija. — Ta nu winneem sabla labbi llachtees, bet tas tif bij masu laizinu. — Ta swehta isturra, kurru wiini bij few la mehteli apmettusch, drihs pasudda. Us weetu wiini nostah newarreja, un labbak aplahrt klendereja bes darba, jo darbs irr tschiggana leela-kais eenaidneeks. Pee tam wehl peenahza netikliba, melli, krapschana — ubbagoschana un sahdsiba, — tas wifs winneem leelus eenaidneelus fazehla; jo nu tif Ciropa sabla skaidri eeraudsiht, kas schee par tehwineem bij. — Wiini bij semmei la nahwiga sehriga, so nu sabla raudsiht isdeldeht, bet tas nebij wis weegli. Labbu laitu nopublejahs winnus ar labbu pee darba peeraddinah, bet pa welti, jo wairak winnus pee darba speeda, jo wairak wiini prettojahs nu no darba wairak behdja ne la schibds no krusa.

Skad un redseja, ka ne ar labbu, ne ar kaunu tschiggani nebij us labbaku zellu usgreeschami, is-laida 1689 gadda keisers Leopolds I. pawehli, kurra wisseem tschigganeem, kas walsti usturrejahs, ar zeetumu un nahwi draudeja; bet tas mas lihdsija, negahja dauds labbak. Gribbedams semmi us reisu no scheem nelescheem atswabbinah, islaida, Keisers Khablis VI. — kaut gauscham labfirdigs, to pawehli, ka ne ween tschigganus, kurri negribb ar labbu no semmes wahchtees, bet arri tahdus, kas schohs peetur, buhs ar nahwi noteesah. Arri zittas walstis tappa aisleegts tschigganus peeturrecht un jaw us katras walstis rohbeschahm bij us tahpeli tahs sohdbas us-sihmetas, kurras tahdus tschigganus sagaida, kas taps walsti sakerti. Salschu semme tappa no keh-nina atwehlehts, katram tschigganam wiffu mantu atnemt, ir pat dschwibu netaupih. Arri tahdus, kurreem passas bij, warreja bes prassichanas no-schaut. —

(Us preekschu wehl.)

Pateiziba.

Surga-deena, 23. April f. g. palikka 35 gaddi, fur: Aijasch = muishas dsimtskungs, kollegienrahts Eduards von Brehm muhsu widdu jau miht, par

Lehburgas = Turraides draudses = dakteri, leeleem un maseem, augsteem un semmeem, baggateem un nab-bageem weenlibd kalpodams, wisseem ar sawa am-mata gudrahm sannahm palihdsibu sneegdams, deenu wai nakti ne-apnizis flinneeku ziffas apmelledams, un wehl scho labbudeen jau wezzuma puffed stahwe-dams, arween ar sawu padohmu gattaws buhdams un nepeekudams teem lihdsiht, kas pehz wiina pa-libga prassahs un meklejahs, turklah par sawu publiu un saweem sohsteem ne grassi nepagehre-dams. Wai tahdam wihram, kas par muhsu dsib-wibas dahrgato mantu publejees un mums un wis-sam muhsu taggadejam augumam labba darrjis un par kalpu bijis, gan nenahstees alga par to mums parahditu mihslestibu un uszihtigu paslaufibu? Sin-nams, schinni faule katra alga buhtu masa un ne-pilniga par katra no tuwaku mihslestibas pasrahdatu darbu; bet wai tadeht buhs nepateiziba kluffu zeest, itt la mehs ne-atsihtum un nesinnatum, kirsch pub-linsch algas zeenigs jeb ne? Muhsu mutte tadeht lai atdarrahs, pateizibu teikt tam, kas tif ilgus gad-dus sawu laitu un sijnaschanu walkajis us to, sah-pes-zeetejeem to usliktu nastu weegloht, behrneem wezzafus, wezzakeem behrnus, laulateem laulatu draugu, apgabdjameem apgabdataju pee dschwibas un wesselibas usturreht. Sirnigi pateizam mehs schi appatscha raffiti sawu un daschu zittu wahrda par to leelu mihslestibu un labprahribu, kas mums, muhsu wezzakeem un muhsu behrneem daudskahrt no muhsu daktera seelkunga parahdita tikfufe tats 35ds wiina animata-gaddos! Deews augstais lai winnam atmakfa muhsu parradu ar jo baggateem augteem un winnam schi un fur muhschiba preeku peeschkir jo leelaka mehra, ne la winsch schi dauds un da-scheem behdu-afaras par preeku-afarahm pahriwehrtijis, dahrgu wesselibu un mihtu dschwibu usturre-dams, fur wiffa zerriba us to jau bij sudduse un nahwes-engels sawas rohkas jau turreja issteepis. Kaut tas pats Deews wiina muhscha deenas wehl pagarrinatu us ilgu laitu un tahs puschlotu ar garra jautribu un meefas wesselibu, mums par preeku un swehtibu un winnam par pateizibas parahdichanu! To wehlan no wiffas firds!

Pehter Rumpeter, — Pehter Enne, — Pehter Wihgant, — Jahn Safalneek, — Jahn Schulz, — Dorothea Schulz, — Sihman Enne, — Kahlr Tschunter.

Naudas tirgus. Walstis banta billetes — rub., Wids. usfal-tamas Eshu-grahmatas 99 $\frac{1}{2}$ rub., neusfalkamas 93 rub., 5 procentu usdewu billetes no pirmas leeneschanas 144 $\frac{1}{2}$ —146 rub., no odtras leeneschanas 144—143 rub., Rihgas-Dinaburgas dselsu-zella ahzijas 147 $\frac{1}{2}$ —148 $\frac{1}{2}$ rub., Rihgas-Selgawas dselsu-zella ahzijas 108 $\frac{1}{2}$ —109 $\frac{1}{2}$ rub. un Dinaburgas-Witebskas dselsu-zella ahzijas 144—145 rub.

Lihds 30. April pee Rihgas atmaklufchi 292 fuggi un ais-gahjufchi 104 fuggi. Atmaklufchas struhgas 168.

No jenzures atwehlehts.

Rihga, 30. April 1871.

Atbildedams redaktehrs: A. Leitau.

Sluddinaschanas.

➔ Weens kalejs, kas proht firgus ap-
kalt, warr tuhlin peeteittees us Katrin-
dambja pee **P. Flaumann.**

Zaur wezza gohdiga tehwa, draudses-flohlmei-
stera P. G. Suhn mirschanu Kalzenawas

draudses-flohlmeistera weeta

irr taggad dabhuja un teel tabehf wiiffi semi-
naristi, kas nahjeji us to weetu gridd buht, luhgti,
libof waffaras-swehiteem pee Kalzenawas drau-
dses-mahzitaja peemeldeetes.

➔ Dischlera sekti warr pastahwigu darbu
dabbuht pee ehrgelubuhwetaja Martin.
Rihga, Hagelstalnä, Kalnzeema leelzeka eelä
N 5. Turpat arri jaunellis no 15 gaddeem warr
eestahtees par kalpu, jeb arri par mahzelli, ja
waisch flohlas mahzibas proht. 1

➔ Ee, kas gridd labbus bukkus
isihrecht, lai peeteizahs pilsef-
tas weischi - usrauga mahja us
Weischi - dambja. 1

➔ Pehterburgas Abrrithga, Kalku-eelä, J. Guf-
fewa mahja, irr weena bohde isihrejama. Ja-
peeteizahs pascha pilsefhta, leelaja Jaun'-eelä,
2tras kreis-flohlas mahja, Guffewa bohde. 2

➔ Leelaja Alesander-eelä N 137 irr dshwojama
mahja ar stalli preefsch 8 firgeem libof ar schuhni
lahdam submannim isihrejama. Klachtalas sin-
nas pahr to isdoohs turpat pee Griesfel.

➔ Tadeht, ka ja-akreisi, irr weena masa jauna
mahjina, kas itgadä 70 rublus eenefs, libof ar
fartuppetu semmi, tur 8 pubrus warr isstahoiht.
— par 550 rubleem pahrohdama. Klachtalas
sinnas isdoohs Pehterburgas Abrrithga, pee lee-
lahs Bahju fapfehtas, leelaja Bahschu-eelä N 11
tas mahjas fainneefs.

➔ Weens iitin labs un stipri fuhdohts gattaws
fakau-dahfjs tohp tuhlin iserentehs; japrassa pee
dahrsneeka Linde Abrrithga, Kalleju-eelä N 54,
waffarohs un rihids.

➔ Buktes, waffaras-jalkas un fmuktu
Pehterburgas lattunu lehti pahrohd
Kalku-eelä pee **Balkina.**

➔ No 7 rubleem eefahloht fudraba zi-
linder pulstenuus ar fotografijahm un
fudraba tapat lä arri selta lungu- un dahmu pul-
stenuus par lehtu tirgu un ar apgalwofchamu latris
peh; fawas patilfchanas warr dabbuht tai pul-
stenu bohde, Pils-eelä N 20.

Englischu twisti

preefsch auschanas war lehtu tirgu warr dabbuht
pilsfehthas Kalku-eelä N 14 un N 2 pee 3
Wm. Vajen un beedr.

**A. Th. Thiefs,
wezzala**

Englischu magasihne, Rihga,

warr dabbuht jaun-fudraba ehdamä, tehj- un
usfmeßamas farrotes, lassejas dfinawas, lasse-
jas-brennerus, schlippeles, grahbehtus un pannas.

➔ No Poltzejas atwehlehts. Drikkhehts un dabbujams pee bilshu- un grahmatu-drikketaja Ernst Plates, Rihga, pee Pehtera-basnitjas N 1.

S i n n u

➔ dohdu es te appalschä ralshtis wisseem leekungeem, muischu walbineeem, arendatoreem, fainnee-
keem un laulu-lohpejeem, la es preefsch fawcem flunstigeem no almineem un dimstein- almineem
taifiteem

iskapschu bruzzekleem,

kas neween pee Wahzsemmes, bet arri pee daudf zittu tautu semmlöhejeem pasihstami, isflaweti
un bruhfeti teef, — to weentigu pahrohdshanas weetu preefsch Widsemmes, Kurssemmes un Dggaunu-
semmes esmu cetaisijis Rihga, tai

g r u n t i g ä

J.

Englischu

Redlich

magasihnä.

Strahlsund pilsefhta April mehnesi 1869.

E. S. Schwabe,
iskapschu bruzzekliu fabrikants.

➔ Us to fcheit augfchä lassamu sinnu aistrabdidams, luhdu wehrä list, ka mannä gruntiga
Englischu magasihnä tee flawetee iskapschu bruzzekliu papilnam dabbujami un til labb' wairumä lä
masumä teel pahroht. Arri tabs ihstenahs Stalijas amina iskapschu galodinas, Wahzsemmes
laktinas un ahmarini preefsch iskapschu kappinaschanas warr dabbuht 3

J. Redlich Englischu magasihnä.

➔ Saveem draugeem un pasihstameem te sinnamu darru, ka
arri schinni gaddä esmu dabbujis tabs **ihstenahs Chstreifu
Steiermarkas patent-iskaptes** no laufeta tehrauda, ar
selta raksteem, kas par tahm ihsti derrigahm irr atrastas un no
daudf fainneekeem, rentineekeem un ammatneekeem par tahdahm
apleezinatas. Tadeht schahs usteizu wisseem, kas wehl schah-
das iskaptes naw pirkufchi, lai arri prohwe un tee paschi tad
atraddihs, ka pahr schahm naw jittas labbas un lehtalas
iskaptes.

Johannes Mitschke, Rihga,
tehrauda-prezzu un schawjamu-rihku bohde,
Kungu-eelä, ta ohtra bohde no Sinder-
eelas stuhra. 3

➔ No Behsu Pilsmuifchas pagasta wal-
dischanas teel zaur fcho wiffas pil-
sehtu un semmju polijejas laipnigi luhgtas, fcha
pagasta lohjelus, kam notezjeufchas passes un
nodoofshanas - lwihti, neweena nepeeturrecht, bet
tohs pahchus, ja waijadsigs, par arrestanteem schai
waldischana! peefsubtiht list. 2

Grahmatu sinnas.

Rihga, pee **Ernst Plates** l. nupat palikka gat-
tawas un tapat tur, ka arri wiffur zittur, fur
Latwoefchu grahmatas pahrohd, warr dabbuht
fchahdas jaunns grahmatas:

Firts Wolfgang. Stahfs. Latw. no J. Wib-
stug. — Mafsa 20 lap.

Demanniba nefs laimi. Stahfs ar labbahm
mahzibahm. Pahrtullohts no P. Pruhfs. —
Mafsa 5 lap.

Smullais brunne neeks **Elberts**. Wezzu
lauku stahfs. Pahrtullohts no P. Pruhfs. —
Mafsa 5 lap.

Wilkums un **Anna**. (Skottu teika.) Pah-
rtullohts no P. Pruhfs. — Mafsa 5 lap.

Kamafchas

**un
kalofchas**

preefsch lungeem un dahmahm no wiffadahm sor-
tehm par lehtu tirgu pahrohd

P. J. Welikanow,
Kalku-eelä N 9.

➔ Weenu plawu spilwe iserente **Gugo**
E. Thyra, wibna-pagrabä. 1

➔ Walmeerä, pee pulstenu-taiftajaja **Petersohn**
irr weenas flaweres pahrohdamas. 2

➔ Tai nakti no 21. us 22. April
Saruma Wilbafa mahja gaischi
farlans, 5 gaddus wezs firgs ar
masu fframbiti pee kreifa pleifcha no stalla is-
sagts. Kas palihofehs to firgu atrast, dabbuhs
10 rublus pateizibas algu.

Lassi un palihof jif warri!

Tai nakti no 21. us 22. April irr tam Kau-
nas pilsmuifchas pagasta K. Bimseel fainneelam
Gaber no stalla weens tumfch ofeltenf (mahl-
fulla) firgs isfagts 6 gaddi wezs, widdejä lee-
lumä, fmallf laulohs; krehpes wairaf us kreffo
puffi bet juflufchas; us kruftim northweta bet
nu jau kreeni atargufi fpalwa; 70 rub. wehr-
tibä. Ja nu fahds labdu firgu fahfohp un redf,
lai palihof, la warr rohtä dabbuht, par to win-
nam no Kaunaspils pag. waldischanas tiks 15
rub. pateizibas algas ismalfati.

Tai 23. April irr Walmeemuischas Banze mah-
jas gabbalncefam Jahn Lamsohn us Walmeerm.
tirga firgs ar wiffu aishuhgu nosagts. Sirgs bija
bruhns, 9 gaddus wezs, ar melnu aft, melnahm
krehpehm, pasihpahm guhshahm, paplats kruhtis,
fahwedams turr lahjas us ahru, us mugguras fe-
dullas weeta 2 baltumini; mafsa 50 r. Wahgi
bij kalfi un us ofsefu affim ar mitrikim, filli pehr-
weti; lohfs bruhns un galli ofelteni pehrweti; aish-
judga-lectas no ahdas. Kas par fcho firgu un lectahm
warr usrahofichanas deht, dabbuhs pateizibas mafsu
20 r. pee Walmeermuischas pagasta-waldischanas.

Ka weens us dampfugges gribbeja tift.

(Stat. Nr. 17. Beigum.)

Weenreis gaddijahs, fa Lewing gappaschaj muttes lakkats iskritta. Scho nelaimi abbi prezzeneeki weenâ azzumirkli pamannija. Redseht un lakkatu pazelt to abbi til ahtri un ar tabdu spehlu isdarrija, fa galwas teem la auneem sabaddijahs, zaur kam latriis us sawu puffi augschpehdu frittta. Zeppures winneem tabtu aischfrehja prohjam un mafats refnais bankeers la enkurs pa fugges gribdu walstijahs. Adwofatam wehl flittal isdewahs. Schim paruhka libdi ar zeppuri nokritta un schelmigais wehsch to pazehlis eeswedda uhdeni; lantainais Klante nu gulēja ar til pliftu galwu, itt fa tam wiffi matti buhtu ar puznasi nodsihti. Statitaji imaidija par teem krittuscheem larra-wihreem, bet jaunais andelmans smehjabs pilnâ lalkâ un rohtas pahr galwu fassidams nodeewadamees teiza, fa tabdu ipahsi sawâ funna muhschâ ne-essohht redsejis. Tabdâ wihse winsch labbu bribdi islustejahs.

Upfadnetreem fungeem bij dusmas, un daudj netrubla, fa smeeklaino jaunelli buhtu kanale sweedufchi.

Kanali jaunellis pa teesi tiffa, lai gan us zittadu wihsi, fa to pehzat redsejin.

Tas bij obtra reisojchanas deenâ, tad dampfugge gar Usbijel pilsehtianu brauja.

Wiffi zitti reisneeki jau bij us fugges, til jauna andelmannâ trubla, tas eepirlichanas deht pilsehtina gabjis un wehl nebij atpaffat.

Bet ne zil ilgi, andelmans arri bij klacht, tad jau fugges paschulait prohjam gabja. Idu winsch kapteinam ussauza, lai pagaidohht, wiinam waijagoht us wiffadu wihsi Stotolme tift, jo effohht, par dampfuggi aismalkajis. Wiffas prezzes, effohht us fugges un wiinam pascham arri tur waijagoht buht.

Kapteinis gan scha wihra fleegschenu dsirdeja, bet neklausija, fugges gohja ar ween lehuam us preelichu, jo leela stramme bij pretti.

Andelmans patilla libdi fliebdams tibri la adreidis. Brehdams winsch par kanala mallu frehja un sauza:

"Pagaideet jel! Gimu reisneeks, un man waijaga libdi tift! Wiff mans prezzu krahjums us fugges; tad tas man juhd, tad effu nabbaga wihrs. Pagaideet jel! Al zil nelaimigs es effu!"

Ta andelmans weenadi kledsa, tomehr ne weens neklausija, un zitti wehl tur klacht smehjabs.

Weens reisneeks tatschu par andelmanni apschelohjabs; ta bij ta jauna atraitne, tas kapteini luhdja, lai jel apturoht.

"Lo gan tuhlin darritu, zeen'mabt," kapteinis teiza, "bet stanzija til pahri werstes tablu, tur apstabschohs jo wehl kahdas leetas ja uslahde, un

tad tas wihrs naw ihsta laika nahjis, lai tad drufzja parilichojahs."

Lewing gappascha bij ar to meera un ussauza andelmannam, lai paleefohht meera, fugges buhtchoht drihs apstahtees, bet schis nabbadsinsch nesapratta, frehja fleegdams la trats. Zeppuri bij pasaudejis, matti wiinam no bailehm zehlahs stahwu, sweedri strammehm no peeres tezeja un azzis tam liffabs dsirfsteles mettochas.

Beidsoht tal fugges nahja pee stanzias, un weens matrojis panehma tauwi, to us krahta sweedams, fur kahdi wihri us tam gaidija, lai warretu fuggi peeseet, fa ne-est ar sturmi prohjam.

"Schi tauwe preelich mannis tiffa ismesta — nu paldees Deewam!" andelmans dohmaja un sibbera abtrumâ tauwi fahchris aptina diwi reis apwehderu un bes ne kahdas runnas lehja kanali eelichâ.

Brihnuma deht klattitaji ne wahrdu nespehja isseitt.

Jaunais andelmans nemahzeja peldeht un tadeht fa amins nogrimma dibbenâ; pehz kahda azzumirkta zehlahs atfal nus uhdena un sprautleja la jirgs, to pirmo reis pelcina.

"Welzeet augschâ!" kapteinis sauza, un nu andelmonni wiffem urrah sauzoht wilka augschâ.

Schi peldechana wiinam gluschi labbi ne-isdewahs. Winsch labbu bribdi bes spehka gar semmi gulleja. Beidsoht tal fanehmabs un bij atfal us kahjam, un la uswarretais wiffus preezigi uslubloja, fazzidams:

"Redseet, fungi, drohicham un dubfchigam waijaga zilwefam buht! Es wiffa sawâ muhschâ buhtu pohstchts zilwels, ja schoreis nebuhtu libdi tizzis."

"Labbi, labbi!" kapteinis teiza, "bet kahds wels tad juhs kanali grubda? Kapehz negaidijabt, kamehr fugges apstahjabs un laipa teel usliffa, la ar weenu?"

"Ka to warru sinnabt?" andelmans atteiza.

"Kafu reis waijaga to falkamu wahrdi apdohmabt; Kabbat sibbe rohla, neta mednis lohla. Idu man tas lehzeens stahde? fassu drehbu kaste man beesgan; bet ta buhtu leela nelaimie, tad schoreis nebuhtu libdi tizzis."

"Tad ta mutkis la patte deffa," Lewing gappaschas prezzineeki smeedamees fazzija.

"Tabdi mutki man patihl," Lewing gappascha teiza. Tas lehzeens kanali parahda, fa tas wihrs drohich un dubfchigs. Tizzu, fa tas wihrs las sawu masu mantu glabbdams dschwibu leel pretti, ar laifu derrigs zilwels tifs. Es wiinam par bohdesjelli peenemschu."

Lewing gappascha sawu wahrdi peepildija; wiinna dewa jaunajam andelmannam sawu adressi, un pehz kahdam deenahm peldehtais bij par bohdesjelli sibha magasinê Westerlang-eela Stotolme.

Bet ar to nebij beesgan, jo pehz gadda laika turreja lahjas jaunais andelmans ar Lewing gaspaschu. La dshwoja schis pahris lohpa laimigi ilgus gaddus. J. N.

Tschiggans.

(Statt. N. 18.)

Rapehz Markus pee tschigganu pulka nepalikka, to ne weens nesinnaja. Til no lahdeem pahri wahrdeem warreja usminneht, la effoht fastribdejuschees. Daschadas pasallas par Marku stabstija; turra bij pateesiga, to ne las nesinnaja.

La tschiggans dshwoja, wiina eenihdeja un bihsjabs, neewahht ne weens neusbrihstehjabs.

Pehez tam, kad ar kalleju bij isrunnajeess wiinsch pamasam pa laukeem us zeemu mallu gabja, tur wiina lohpeja fakrittuschä mahjinä dshwoja. Zaur faruhsejuscha hm lohga ruhthem Markus ugguns spibdumu pamannija. Par to wiinsch brihnejahs, jo Magreete, ta wezza seewa, sinnadama, la tschiggans ar weenu wehlu nahht mahjäs, gaidiht ne kad negaidija. Markus dohmaja, la laut las no jauna buhs notizzis, la til wehlu augschä.

Kluffinahm wiinsch pee mahsinas peegahja un zaur lohgu skattijahs. Wezza sehdeja falihfufe weena patte us kahda semma beklischa, galwu us rohkas atspeduse. Liffahs, la gulleja. Us galda wiinai preelshä degga tumscha lampa.

Birms wiinsch eelschä gabja, apstaigaja tas scho masu namminu. Palikka kahdu azzumirlli klausidamees stabwoht — ne la nedfirdeja. Nu gabja eelschä. Leels pinkains suns Markam pretti preezigi tezzeja, bei wiinsch to lohpinu no sewis atstuhma.

„Eij gulleht, Kranzi!“ wiinsch funnam usfauza, un schis arri ne mas wairs nelustehjabs.

„Rapehz ne-eij gulleht!“ Markus prassija rohlas leschäs turredams.

„Gaidiju Lewis mahjäs — Tu ar ween til wehlu us laula paleez.“

„Las jau Lew aprasta leeta,“ puifis atteiza.

„Wai pirmo reis til wehlu mahjäs nahktu? Rapehz tad us mannis gaidiji?“

„Gribbeju wehl ar Lewi parunnatees,“ wezza atbildeja.

„Nu, nu? Tschiggans prassija.“ „Wai ta leeta til nohtiga, la lihds rihtam newarr palift! Nu tad runna!“

Wezza dohmiga fluffu zeeta.

„Runna!“ tschiggans nemeerigs buhdams usfauza, un kad wezza arri schoreis tublin neatbildeja, nosehdabs wiinsch us bekla, itt la negribbetu ne la wairs dsirdeht.

„Rosine schodeen atnahfufe,“ wezza azzis us tschigganu nesdama teiza, bet schis to ne manniht nemannija.

„Wiina famu weetu atstahjuse,“ ta wezza Marku usluhrodama tablal runnaja. „Nu wiina nestin,

tur greestees, un man labprahht patiltu, la wiina pee mannim paliltu, jo man speeschabs wezzums flahht.“

„Nu tad paturri meitu pee sewis,“ Markus par garru laitu atbildeja.

„Wai tad Lew tas weena alga, kad Rosine te paleel, jeb zittur tur deenestu melle?“ Wezza fakneeba wehl schaurakas azzis, lai warretu labbal faredseht, la Markus pee schabs wallodas isturresees.

„Kas man laisch!“ Markus eesfauzabs. „Sinnams, la mannim weena alga, jo schi mahja peederr Lew un Rosine irr Lawa meita — to es drihstu pretti runnahht, wai ta eet wai nahht.“

Magreetei schoreis Marka walloda ne mas nepatikka, wiina zeeta fluffu un isdohmaja lo jaunu; pa tam tschiggans funnam galwu glaudija.

„Birms mirstu, apgahdatu labprahht famu meitu,“ wezza wallodu usnehma. „Wiinai peederr schi mahjina un tas laufu gabbals — Bet Rosine tomehr buhtu weena patte. Pa to dauds reis behdajohs.“

Markus wezzo greischi usflattija — wiinsch sinnaja gan, lo wezza gribbeja. Schi nebij pirma reise, tur Magreete famu meitu tam tschigganam gribbeja eeprezzeht.

Lai Markus gan no faweem beedreem, teem tschigganeem, bij schelbrees, tomehr schee weenu no fawejeem newarreja wis til drihs aismirst. Un kad nu mums ar scheem lautineem darrischa, lai tad ar winneem wairaf eepasistamees.

Wifs tschigganu bars nahja atkal us Marka zeemu un nomettahs weenä leela truhmainä ptawas mallä. Bij ustaisijuschi pulka buhdu; weena buhda bij labbi leela un no zittahm atstattu, jo tur tas tschigganu wirsneeks dshwoja. Schi telts bij ar darwoteem dekkeem aplahsta un semme wifs aplahht flihpi norakta, lai leetus buhdä netiftu. Te dshwoja tas wirsneeks pats, wahrda Kihlains.

Kihlains schinni widdü jau fenn bij pasistams zaur tam, la mahzeja lohpus abrstehht. Kad behrni wai fainneezes paschas faslimma, tublin melleja palihga pee Kihlaina. Wiinsch falassija daschadas laula-sahles un tahs ezeppa pihragä, ar lo drudst warreja aisdshiht, kas schai purwainä widdü laudim daudsreis uskritta.

Tschigganu wirsneeks bij leels no auguma ar faufu gihmi un appatahm wannaga azzim. Wiinsch no lehgera dauds ne kad ne-atstahjabs, tadeht waijadsjeja teem palihga mellestajeem turpu nahht. Bitti teiza, la wiinsch effoht baggats, lo no tam werreja redseht, la tschiggani tam klausija un preelsh wiina bailes turreja. Telte bij masa trahsnite, lo warreja nest tur patikka; te Kihlains wiffadas sahles un sehnes kalteja un ar tahdahm leetahm andelejahs.

La labbaka un dahrgala leeta schinni telte bij weena ar beeseem dselscheem apkalta kaste, tur tschigganu wirsneeks wirsü gulleja to zeeschi fargadam. Schonakt Kihlainam meegs nenahja, wiinsch sehdeja

fakuzzis un fapnoja ar atwehrtam azzim. Us weenreis funni fahla reet, un winsch fatrublahs jo naktis laika, la taggad, ne weens no tshigganeem nedrihsteja winna buhdâ eet. Bet tai paschâ azzumirlli winsch bailes aisdinna un nehma pistoli rohla, jo sweschneelam tam wajjadseja buht, las til wehla nakti lehgeri nahl, zittadi funni nebuhtu rehjuschi.

Bitti no scheem meschaineem bij eededsinajuschi wehja lukteri, un warreja wissu flaidri redseht.

Bij stalts jahneeks us silla sirga, las tshigganus apmekleja. Winsch nessa tumschu mehteli, jahbakus ar garreem stilbeem, plattmallu zeppuri; kassu un gibmi bij ar leelu schalli aptinnis, la newarreja pascht, las winsch tahds bij. To wissi nopratta, la jahjeis no augstas lahrtas. Gesahsumâ tshiggani dohmaja, lungs effoht apmalbijeas. Lillahs, la tas lungs baggats, tadeht jau zitti fahla naggus knai-biht; bet kad lungs fahla pa tshigganisli runnaht, tad schee fahibjahs un lilla lungu meerâ.

Kas tas mahju-eedsihwotais warreja buht, las tshigganns winnu paschu wallobâ usrunnaja? (Par mahju-eedsihwotajeem tshiggani wissus tohs fauz, las ta nedsihwo la winni, bet peemahjo buhwetas ehlas.)

„Ro stahweet muttes atplehtuschich?“ ta tas lungs ar bahrgu balfi usfauza — „nemmeet mannu sirgu un gahdajeet par winnu!“

„Wai Juchs, zeenigs lungs, gribbeet lahjahm eet?“ ta weens wezs tshiggans praffija.

„Kahjahm? Ne,“ sweschneeks wezzo isfmeedams atbilbeja. „Nakti, jeb arri lihds rihtam, te lehgeri palischi.“

„Eetâ palisheet?“

„Us tam gan nedohmaju.“

„Kur tad?“

„Tur.“

Winsch ar jahjamo pahtagu rahdija us Kihlaina telti. Ufsauzeet funnus un dohdeet wezzajam sinnu, la te effu.

„Wai wezzais us Jums gaida?“ ta weens tshiggans praffija.

„Regaida wis; bet par to ne las, winsch manni lahprahst usnems. — Ah, atminnohs, la Juchs nedrihsteet wezzo mohdinahst; Willi til naktis laika drihst Kihlaini mohdinahst.“

Tshiggani redsedami, la lungs wissus winnu wirsneela eeraddumus sinn, ne eedrohschinajahs, tam wirsu flupt, lai gan to bij nodohmajuschich. Nu fahla wissi fauft: Willi, Willi!

Meitene, 16 gaddu wezza isnahza no weenas buhdas. La bij Kihlaina raddineeze, tas weenigais zilweks, lam winsch ustizzeja un fo winsch mihleja. Tomehr Willi nedsihwoja wezza tshigganu wirsneela telti, bet pee lahbas tshigganeetes, wahrda Marte. Ne weens no tshigganeem nedrihsteja tai buhdâ ee-eet, tur winnas dsihwoja; Willi ar tshigganu puifcheem pa wissam ne lahdu draudsihu neturreja,

un lai gan winna bij nemahzita un garrâ ne-aplohyta, la laula-pulles, lo ta sawâ wainagâ pinna, tomehr winna palilla schlihsa un tihra, arri weenteefiga, ta la winnas flaisstums.

„Kapeh; manni fauzah?“ winna zittus tshigganus praffija.

Wezzais tshiggans, las jau ar to swescho lungu runnaja, istahstija, la mahju-eedsihwotais atnahzis, teiza, la winsch tshigganu wallobu faprohtoht un sinnoht Milles wahrdu.

Meitene metta azzis us sweschneela un brihnejahs.

„Wai mans weztehws Juchs gaida?“ ta winna praffija.

„Winsch gan mannis ilgus gaddus gaidijis.“

„Lad gan pee muhsu tshigganu barra peederreet?“

Sweschneeks smejhahs pilnâ kalla, un Willi kaunedamees nofarla.

„Preezajohs, la ne-esseet no muhsu pulla,“ meitene fazzija, „bes tam mums arri ar few pascheem strihdina deefgan.“

„Statt, la ta gudri atbild,“ sweschneeks nouwdejahs un tad stiprat fazzija: „Eij un falki wezzajam, la gaidu, un schê — schê tew — pirz bantes par to.“

La runnadams winsch ismetta fudraba naudas gabbalu, gaididams, la meitene to lahrigi fagrahbschoht. Bet winnam par brihnumu meitene lillahs, la naudas naw ne redsejuse.

„Darrischi peh; Juchsu prahsta bes lahbas malfas. Laignigi wahrdi labbaki, la lepri dohtas dahwanas.“

Sweschneeks fmaidija ta, la kauni zilwek to mehds darriht, un noslattijahs, tur meitene wezza tshiggana buhdâ eegahja.

Wezzais laida lehnem pistoli no rohlas, dsirbedams, la Willi lahdu jauku dseefinu dseebaja, jo tas winnai ar ween bij jadarra, kad ta pee winna telti nahza.

„Kas nu notizzis?“ wezzais starbi praffija.

„Weens mahju-dsihwotais, las muhsu wallobu runna, irr te atnahzis un gribb ar Jums runnaht.“

Wezzais tshiggans fluffi pasmejhahs un neteiza ne la.

„Wai gribbeet winnu redseht?“ Willi praffija.

„Wai winnu gribbu redseht? — Sinnams, la gribbu. Wissi tee, lam mals pilns naudas un firbis pilnas kaunumu, tee wezzajam Kihlainam patihkami. Wedd winnu schurp un gahda par to, la muhsu laudis sweschneeku ne-aislaitina.“

Willi atnahza pee sweschneela kad schis jau no sirga bij nolehjis.

„Nu, melazzite,“ winsch teiza, „lo tas wezzais grehzeneeks fazzija?“

„Weztehws gribb ar Jums runnaht,“ jauna tshigganeete atteiza.

Prohtu gan, la winsch ar manni gribb runnaht — winsch fa-ohsch naudu no tableenes, la wahna maitu; Tu manni weddifi turp.“

To fazzidams fweſchneefs iſteepa robfu un gribbeja meitenei waigus glaudibt, bet tas jaunais tſchiggans, kas wehja lufferi turreja, ar weenu lezeenu atraddahs ſtarp fweſchneefu un Willi. Kungs pazehla pahtagu un duſmodamees gribbeja burſcham par galwu doht, tapeh3 ka ſchis glaudifchanas aiskaweja, bet zitti tſchiggani tai azzumirkli ſabta draudeht un labdeht, ka fweſchneefs to us tahm pehdahm peemirſa.

„Leezeet wiannu meerâ!“ Willi uſfauza.

„Wai meh3 effam funni,“ tſchiggani nurdeja, „fad mahju eedſihwotaji muh3 warr ſiſt?“

„Kad wiſch man buhtu ſittis,“ burſchis ar atreebigu balſi eefauzahs — „fad buhtu mannu dunzi ribbâs juttis.“

„Ro tu dohma!“ fweſchneefs tſchigganus nizzinadams, weſſelu ſauju ſudraba naudas wiannu preeſchâ iſbahſtija. — Schè Zums laut, ka, ar to ſatru brihd ſtribdianu warr iſlihdsinaht. Nebihſtees ſawa mihtaka deht, lungs us meitenes fazzija. — Dohmaju, ka Tu to jauno tſchigganu mihto.

„Sinnams, ka mihtoju; wiſch mans raddeneefs, faddeht to nemihletu?“

Tſchigganu puifis preezajahs, dſirdedams, ka Willi wiannu miblejoh.

„Tu warri mums ar wehju lufferi zehtu rahdibt,“ Willi us ſawa raddineefa fazzija, „wiſch buh3 niſnis, ka til ilgi ſawejamees.“ Sweſchais ſapratta gan, ka Willi negribbeja weena patte ar lungu tumſâ eet.

Buhdâ eegahjis lungs nogebrâ mehteli un atina ſchalli no ſakla, tã ka nu wiſſu gihmi tam warreja redſeht. Bij ſmuks jauns zilweks ar bahrgu iſſkattu.

„Wiſch buh3 gan no muhju ſlakſas,“ Willi dohmaja. — Bet tomehr wiſch pa wiſſam zittads, neſâ muhju tautas zilweks. „Ka3 wiannam ar weztehmu par darrifchanu?“

Weitene nopratta, ka wezzajam ſchis weefis patihlams, jo tſchigganu wirſneefam ap ſchaurahm azzim tai rahdijahs ſmallas frunkinas; draugi wianni nebij, tas ſtarp mahju eedſihwotajeem un tſchigga-neem ne ſad naw bijis.

„Ro nu wehl gaidi?“ wezzais bahrgi uſfauza.

„Niſwelz telts preeſchfarramo un uſpaffe abrà, ka zitti nenollaujahs, ſo meh3 runnajam.“

„Tas naw waijadſigs,“ fweſchneefs teiza; „leetus ſtipri lih3t, ka3 tahdâ laiã klauſſees; wai meitenei til ilgi buh3 leetus lahſes jaſtahw?“

„Nu eij,“ weztehws fazzija, „bet gahda par to, ka neweens muh3 ne-iſtrauze.“

Willi aiſgabja un telts durwis aiſtaifija.

Schi meitene wiſſu Zuh3u tſchigganu barru puſchlo fweſchneefs fazzija.

Kihlains lungu nemeerigi uſſkattija.

„Nebuhtu dohmajis, ka Zuh3u lehgeri tahds engels dſihwo.“

„Irr gan engels, ſo negribbu par neefu turreht, ned3 arri zeht, ka ar wiannu ſpehle!“ wezzais ſfarbi atteiza.

„Wai Willi pa teeſi Zuh3u raddeneeze?“

„Tã irr gan!“ wezzais leelidamees atbildeja.

„Zums gan tas par brihnumu, ka pulke, no ehriſchkeem aug3. Deesgan par meiteni, Zuh3 tal wiannas deht ſchurp nenahzeht.“

„Sir Endiks,“ fweſchais teiza, irr man brablis un mirra preeſch labdeem ſeſchoem mehneſcheem.“

„Tad Zuh3 gan mantâ zehluſchees?“ tſchiggans praſſija.

„Daud3 ne; tiffai weenu labbu leelu muifchu dabbuju.“

„Tad wiannam gan pulka behrnu, ka3 to zittu mantu dabbuja?“

„Wiſch atſtabja bahzeni weenu maju meitannu,“ fweſchneefs niſni atbildeja; „dſihws buhdams manni eezebla par pehrminderi. Bet ſchi behrna mahte preeſch ſahdahm deenahm ſawa traktumâ jah abprabta nehmuſe meiteni lih3 un aiſbehgufe. Pehdas es dſinnu lih3 ſcham widdam. Tar gafpaſchâi naudas naw. — Wan gauſchi patiftru, ka wianna riht pilſſehtâ nektuſt, un tapeh3 nahzu, pee Zums palihga mehleht.“

„Jau ohtru ſleptawibu wiſch wehlahs iſdarribt!“ Kihlains nurdeja; „Tapat ka ar Diarlun —“

„Un kad arri buhtu ſleptawibu jau ſimtu reiſchu iſdarrita, tad tas buhtu ſa ſmilſchu graudiſch pee ta ſaunuma pulka, ſo Zuh3 redſejah3 un palihdſejah3 iſdarribt! Dieh3 effam wezzi paſihſtami,“ fweſchneefs tahlal runnaja, „tapeh3 til laika ſawel-lis buhtu, kad par ſirds apſinnafcham runnatu; par ſawu palihgu pagehreet, un to us tahm pehdahm maſjaſchu.“

„Selta deht,“ wezzais fazzija, „ſelta deht ween, lai gan to par wiſſahm leetahm mibleju, nebuhtu wis Zums palihgâ gahjis.“

(Us preeſchu wehl.)

Smeeklu ſtabſinſch.

Sehns. Memm', ſakl jel, wai tas teeſa, ka Spranzuſcheem abbeze tahs „au“ ſlannas ne ma3 naw?“

Mahte. „Tã irr dehlin. Wianni jauz „au“ par „o.“

Sehns. Tas irr ehmigi. — Kã tad tur ſakkis klauj? Wio?

Atbilledams redaktehrs A. Leitan.

No Senſures atwehlehts. Rihgâ, 29. April 1871.